

SLUTTRAPPORT NO HIVÆ VI OSS RUNDT

et næringsutviklingsprosjekt
i Vevelstad kommune

<i>Forord</i>	2
<i>Innledning</i>	3
<i>Kort oppsummert</i>	5
<i>Prosjektorganisering</i>	6
<i>Mål</i>	6
<i>Gjennomføring</i>	7
<i>Resultat</i>	9
<i>Økonomi</i>	14
<i>Oppsummering</i>	15

FOTO

Framsida	Fotokollasj - Andre bilde ovenfra på høyre side (to lam med mørke ringer rundt øynene) Foto: Maren S. Fjordholm - Andre bilde ovenfra på venstre side (barn som ser på kuer) Foto: Torhild Haugann - Øvrige bilder Foto: Torhild Haugann.
Side 5	Kystgeit Foto: Torhild Haugann

FORORD

«No hivæ vi oss rundt» har vært et næringsutviklingsprosjekt i Vevelstad kommune perioden 2018 - 2021. I det følgende presenteres prosjektarbeidet for «No hivæ vi oss rundt».

På vegne av Vevelstad kommune ønsker prosjektet ved styringsgruppa å takke Statsforvalteren i Nordland og Nordland fylkeskommune for avgjørende økonomisk støtte til prosjektet. Uten finansiering fra disse ville det ikke vært mulig og realisert næringsutviklingsprosjektet.

Styringsgruppa vil også takke alle samarbeidspartnere og andre som gjort prosjektet mulig, ikke minst sikret faglig kvalitet i gjennomføringen.

**Statsforvalteren
i Nordland**

*Nordlaanten Staatehaaltoje
Nordlánda Stáhtaháldadiddje*

1. INNLEDNING

BAKGRUNNSINFORMASJON OM VEVELSTAD KOMMUNE SAMFUNN OG LANDBRUK

Vevelstad kommune ligger på Helgelandskysten i Nordland fylke, og er en del av Lomsdal Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmedajve og Trollfjell UNESCO Global Geopark.

Kommunen er uten fast veiforbindelse, og kommunikasjonsmessig helt avhengig av ferge/hurtigbåt for å komme til sine nærmeste nabokommuner og videre ut. Fylkesvei 17 (Kystriksveien) er hovedferdselsåren gjennom kommunen, med fergeleier i Andalsvågen i sør og Forvik i nord.

Per. 01.01.22 var det 462 innbyggere i kommunen.

Ut fra de gruppeinndelingene som brukes av Statistisk Sentralbyrå er det gruppen primærproduksjon (jordbruk, skogbruk og fiske) som utgjør den største gruppen med næringsssysselsatte i Vevelstad. Her utgjør landbruket igjen den største andelen. Jordbruksarealet i kommunen er relativt stabilt, men antall jordbruksbedrifter har hatt en nedgang de siste årene.

I en rapport fra Nordlandsforskning (Jordbruk i Nordland, Samfunnsmessig betydning, NF-rapport nr. 5/2016) konkluderes det med følgende: «Vevelstad er den kommunen i Nordland der jordbruksvirksomheten er viktigst for sysselsettingen innad i kommunen.».

Ved prosjektstart hadde utviklingen innenfor landbruket i Vevelstad de samme hovedtrekkene som man ser i landbruket generelt. Det blir færre jordbruksforetak, færre sysselsatte og større bruk, men relativt sett opprettholdes produksjon og verdiskaping. I Vevelstad ser vi imidlertid en nedgang i verdiskaping og sysselsetting i melkeproduksjonen, og en økning innenfor sau. Samtidig er det slik at strukturendringene i Vevelstad skjer i et lavere tempo enn ellers i landet. Dette kan bl.a. annet ha å gjøre med den viktige posisjonen landbruket har i kommunen, mulighetene for alternative arbeidsplasser, og den kommunikasjonsstrukturen som er i Vevelstad. Landbrukets totale omfang gjør at i forhold til framtidig sysselsetting og bosetting i kommunen, vil landbruket spille en sentral rolle også i årene framover. Dette både når det gjelder tradisjonell drift og i form av å utvikle landbruksbaserte næringer.

I tillegg til den tradisjonelle gårdsdriften er det flere som driver med ulike former for landbruksbasert næringsvirksomhet med utgangspunkt i landbrukseiendommen. De fleste av disse bedriftene er organisert i VisitVevelstad. Hovedområder for disse bedriftene er overnatting, servering og opplevelser.

Utfordringene er noe ulike innenfor kommunen. Mens man på Vevelstadlandet har en situasjon hvor tilgangen på jord er en knapphetsressurs, er situasjonen på Hamnøya og Stokkasjøen/Vistenfjorden preget av mer ekstensiv drift.

Kystriksveien går gjennom kommunen med en betydelig turisttrafikk sommerstid. Vevelstad er også en av innfallsportene til Lomsdal-Visten nasjonalpark/Njaarken vaarjelimmedajve. Dette gir muligheter for i større grad å utvikle reiselivsbaserte næringer knyttet til landbrukets ressurser.

BAKGRUNN FOR PROSJEKTET «NO HIVÆ VI OSS RUNDT»

Vevelstad kommune utarbeidet i 2006 ny landbruksplan for kommunen. Med utgangspunkt i nasjonale mål ga denne planen en beskrivelse av de mål kommunen da hadde for landbruket i kommunen. Planen omhandlet bl.a. næringsutvikling innenfor både tradisjonelt landbruk og tilleggsnæringer/landbruksbaserte næringer.

Innenfor tradisjonelt landbruk var målet å øke husdyrproduksjonen, mens man innenfor landbruksbaserte næringer hadde mål om å etablere næringsvirksomhet innenfor både lokal matproduksjon, gårdsturisme og Inn på tunet. Rekruttering var også et målområde i planen.

Landbruksplanens innhold fra 2006 sammenfalt godt med de prioriteringer som lå i gjeldende Regionalt næringsprogram for landbruket i Nordland. Resultatmålet i dette programmet var formulert slik: «Planen skal: Bidra til en variert og lønnsom landbruksproduksjon, samt stimulere til lønnsom produksjon og omsetning av nye varer og tjenester med utgangspunkt i landbrukets og bygdenes ressurser».

Med utgangspunkt i landbruksplanen, de utfordringer man generelt så i Vevelstad, inkludert i landbruket, ble det i 2016 gjennomført et forprosjekt for å kartlegge mulighetene for en positiv utvikling av næringsliv og bosetting i kommunen. Kommunestyret vedtok i januar 2017, med bakgrunn i forprosjektrapporten, å gå videre med et treårig hovedprosjekt. Det ble utarbeidet prosjektpå plan og søkt eksterne midler hos Nordland fylkeskommune. Prosjektet «No hivæ vi oss rundt» startet opp i januar 2018.

Foto: Torhild Haugann

2. KORT OPPSUMMERT

Landbruket i Vevelstad har hatt stor nytte av prosjektet. Ikke minst har økt kompetanse vært med på å styrke næringa til bedre drift på gården, framtidstro, rekruttering og nyetableringer. Dette gir igjen viktige ringvirkninger til lokalsamfunnet og Vevelstad kommune.

Med utgangspunkt i landbruksplanen, de utfordringer man generelt så i Vevelstad, inkludert i landbruket, ble det i 2016 gjennomført et forprosjekt for å kartlegge mulighetene for en positiv utvikling av næringsliv og bosetting i kommunen. Kommunestyret vedtok i januar 2017, med bakgrunn i forprosjektrapporten, å gå videre med et treårig hovedprosjekt. Det ble utarbeidet prosjektplan og søkt eksterne midler hos Nordland fylkeskommune.

Prosjektet «No hivæ vi oss rundt» startet opp i januar 2018 og ble avsluttet høsten 2022.

Hovedmålgruppene for prosjektet har vært gårdbrukere, virksomheter som driver med landbruksbaserte næringer, eiere og drivere av landbrukseiendommer, nyetablerere og ungdom i Vevelstad.

«No hivæ vi oss rundt» ble sterkt preget av koronapandemien i 2020-2022. Men selv med de gjennomføringsutfordringene pandemien ga prosjektet, har tiltak blitt gjennomført, om noe redusert, og hovedmålet er nådd om «gjennom motivasjon, kompetanse og nettverk utvikle det eksisterende landbruket og stimulere til økt satsing på nye næringer».

31 aktiviteter/tiltak er omtalt i sluttrapporten. 5 av disse er mindre prosjekt som har gått over lengre perioder. Tilnærmet like aktiviteter/tiltak er omtalt sammen, det gjelder også for aktiviteter som har blitt gjennomført flere ganger.

Hovedtalla (antall bruk, areal, produksjon) for tradisjonelt landbruk har holdt seg stabile under prosjektet. 4 bruk har startet opp med ny produksjon (kystgeit), 3 av disse i kombinasjon med annen produksjon, ett er nyetablert. Og det har vært bruksutbygging på både melk og småfe.

Flere nye landbruksbaserte næringer er etablert, og eksisterende har blitt styrket.

3. PROSJEKTORGANISERING

Prosjekteier

Vevelstad kommune

Prosjektstyringsgruppe

I prosjektperioden har det, av ulike årsaker, vært skiftninger av medlemmene i styringsgruppa. Følgende har vært representert i styringsgruppa:

- Ordfører Torhild Haugann (01.10.19 – avsluttet prosjekt)
- Kommunedirektør John Arne Andersen (oppstart - 30.06.20)
- Kommunedirektør Kirsti Tømmervold (01.07.20 – 31.08.21)
- Leder plan- og ressusetaten Bjørnar Aarstrand (01.01.20 – 30.09.20)
- Næringsleder Bjørn Erik Jansen (01.09.21 – avsluttet prosjekt)
- «Fremtidens sjønæring i Vevelstad» Elisabeth Treines (oppstart – 31.12.20)
- Jon Tørset (oppstart – 30.06.18)

Prosjektleder

- Torhild Haugann, oppstart – 31.12.19
- Bjørnar Aarstrand, 01.01.20 - 30.09.20
- Tove Berre, fra 01.10.20 – 30.09.22

Samarbeidspartnere

- Nordland fylkeskommune
- Statsforvalteren i Nordland
- Norsk Landbruksrådgivning Nord-Norge
- Blått prosjekt «Fremtidens sjønæring i Vevelstad»
- Rekrutteringsprosjektet «Landbruket – Nordlands grønne hjerte»
- NIBIO
- VisitVevelstad
- VisitHelgeland
- HeileHelgeland

4. MÅL

«No hivæ vi oss rundt» hadde følgende målsetninger:

HOVEDMÅL

«Prosjektet skal gjennom motivasjon, kompetanse og nettverk utvikle det eksisterende landbruket og stimulere til økt satsing på nye næringer».

DELMÅL

For å nå landbruksplanens mål om økt husdyrproduksjon og etablering av flere bedrifter innenfor landbruksbaserte næringer, var målet at prosjektsatsingen skulle bidra til at gårdbrukere og nyetablerere i Vevelstad etter prosjektslutt skulle sitte igjen med

- Økt motivasjon for videre satsing innenfor både tradisjonelt landbruk og landbruksbaserte næringer.
- Økt kompetanse innenfor både tradisjonelt landbruk og landbruksbaserte næringer.

- Et aktivt nettverk både lokalt og regionalt som er med og bidrar til sosial og faglig utvikling»

Gjennom prosjektperioden var det også et mål at

- minimum 80 % av gårdbrukerne/landbruksbaserte bedrifter har deltatt på minimum 2 arrangement pr. år.
- det er sendt inn søknader til Innovasjon Norge på minimum 2 bruksutbygginger og minimum 3 nyetableringer innenfor landbruksbaserte næringer.

Det var kjent at mange av tiltakene ville ha overlappende funksjoner i forhold til de ulike delmålene.

MÅLGRUPPE

Hovedmålgruppene har vært:

- Gårdbrukere
- Virksomheter som driver med landbruksbaserte næringer
- Eiere og drivere av landbrukseiendommer
- Nyetablerere
- Ungdom i Vevelstad

5. GJENNOMFØRING

I prosjektperioden har følgende hovedkategorier vært vektlagt med tanke på styrking og utvikling av eksisterende virksomheter samt utvikling av nyetablerere.

Tradisjonelt landbruk

- Kompetanseheving
- Nettverk
- Rekruttering og generasjons-/eierskifte
- Rådgivning

Landbruksbaserte næringer

- Kartlegging
- Kompetanseheving
- Nettverk
- Rådgivning

Koronapandemien fikk stor innvirkning på prosjektet, noe som ga stort utslag i gjennomført aktivitet. Prosjektet skulle etter planen avsluttes i 2020, men ble søkt utsatt flere ganger, siste gang til høsten 2022. Selv med forlenget gjennomføringstid lot det seg ikke gjøre å få gjennomført all ønsket aktivitet.

Vedlagt ligger omtale av all gjennomført aktivitet/tiltak i 2018, 2019, 2020, 2021 og 2022. Denne omtaler totalt 31 aktiviteter/tiltak. Her er tilnærmet like aktiviteter/tiltak omtalt sammen og aktiviteter som har blitt gjennomført flere ganger er også omtalt sammen.

Oppstart 2018

For å sikre god forankring av prosjektet samt skape en uformell arena for innspill til prosjektet ble det avholdt tre Kick Off. På grunn av begrenset ferge-/hurtigbåttilbud valgte prosjektledelse å avholde møter i hver av kommunens grender; Vevelstadlandet, Hamnøya og Stokka/Visthus samt Vistenfjorden. På de tre møtene var det godt oppmøte, totalt 53 deltakere deltok, som utgjør 11% av innbyggerne.

Tradisjonelt landbruk

Mindre prosjekt

Under tradisjonelt landbruk ble det gjennomført flere mindre prosjekt som hadde god deltakelse og engasjement fra næringa.

- Leiejordkartlegging
- Gjengroingsprosjektet
- Agronomi (2-delt; grovfôr og gjødsel)
- Klima
- Kystgeit

Kompetanseheving

Fagmøter, kurs og studieturer med ulike tema ble tilbudt og arrangert gjennom hele prosjektperioden. «No hivæ vi oss rundt» arrangerte selv mange kurs/møter, men næringa fikk også tilbud om dekt deltakelse på kurs utenfor Vevelstad. Bakgrunnen for å få dekt deltakelse utenfor kommunen var at et prosjekt for landbruket i Vevelstad måtte kunne tilby næringa en variert aktivitet. I og med at Vevelstad har få gårdbrukere ga det utfordringer i tilfeller der tema var viktig for den enkelte deltaker, men det totale antallet hadde begrenset nytte. Det ble derfor lagt opp til at Vevelstadbonden både kunne reise ut for å hente inspirasjon og kompetanse. I enkelte tilfeller ble det tilbudt en-til-en-rådgivning.

Annen aktivitet

Av annen aktivitet/tiltak knyttet til tradisjonelt landbruk ble det blant annet utarbeidet informasjonsplakater på flere språk, om beitedyr i turområder. Det ble også utarbeidet en engelsk tekst til bruk i annonser, omtaler, hjemmesider etc der landbruket i Vevelstad skal omtales.

Landbruksbaserte næringer

Her har det vært jobbet med ulike næringer, men reiseliv og videreforedling av kjøtt har vært hovedaktivitetene. På reiseliv har kompetanseheving vært hovedaktiviteten, men også nettverk har det vært jobbet godt med. Her har VisitVevelstad og VisitHelgeland vært viktige samarbeidspartnere.

Vevelstad kommunens har startet arbeid med å etablere Vevelstad næringshus. Dette er et konkret tiltak for å styrke samhandling, samlokalisering samt bidra til utvikling av hva Vevelstad som kommune kan tilby besøkende og fastboende. «No hivæ vi oss rundt» ser det som naturlig for både det tradisjonelle landbruket og det landbruksbaserte næringslivet å være tilknyttet et slik næringshus og har derfor vært med i utviklingen og arbeidet med det.

Videreforedling av kjøtt har vært knyttet opp mot etablering og oppbygging av Helgelandslam SA. Her har gårdbrukere fra Vevelstad hatt sentrale roller og er nå også inne på eiersiden. Helgelandslam har også bidratt til at tomme næringslokaler i Vevelstad vurderes benyttet av eksterne og lokale aktører til spekematproduksjon.

Foto: Tove Berre

6. RESULTAT

I og med at prosjektet har gått over flere år blir det en aktivitetsvariasjon innenfor de ulike kategoriene, og omskiftet i emnearbeidet har blitt påvirket av etterspørselen fra målgruppa. Mange av tiltakene har også hatt en overlappende funksjoner i forhold til de ulike delmålene.

Under beskrives måloppnåelsen (benevnt som resultatet) av hovedmål og delmål.

Disse konklusjonene er basert på resultatene og evalueringene av de gjennomførte tiltakene i hovedkategoriene tradisjonelt landbruk og landbruksbaserte næringer.

Det gis også en generell vurdering av målgruppe og gjennomføringen.

6.1. MÅLGRUPPE

Hovedmålgruppene har vært gårdbrukere, virksomheter som driver med landbruksbaserte næringer, eiere og drivere av landbrukseiendommer, nyetablerere og ungdom i Vevelstad.

Resultat

Alle i målgruppa har fått tilbud om ulike tiltak. Det har vært konkrete tiltak for den enkelte i målgruppa og det har vært tiltak som har vært for flere av målgruppene.

6.2. GJENNOMFØRING

Prosjektet var planlagt ferdigstilt i 2020. I 2019 ble det klart at det ikke var mulig å få gjennomført alle tiltak innen fristen og det ble søkt og innvilget ny rapporteringsfrist. På grunn av koronasituasjonen ble det i 2020 på nytt søkt og innvilget ny rapporteringsfrist, prosjektet kunne da driftes til sommeren 2022.

I tiden 2018-2019 var det godt driv i prosjektet. I 2019 ble det skifte av prosjektleder to ganger, noe som forsinket aktiviteten i prosjektet, men ikke mer enn at man justerte planene slik at alt skulle kunne gjennomføres innen fristen. Så kom koronapandemien i mars 2020.

Koronasituasjonen i 2020-2022 påvirket prosjektets aktivitet betydelig. På grunn av strenge restriksjoner ved gjennomføring av kurs/møter/arrangement ble både egne og andres aktiviteter utsatt eller avlyst. Tilbudet til målgruppa ble derfor svært redusert i hht planene.

Noe aktivitet klarte prosjektet likevel å avholde under pandemien, og er fornøyd med det. Prosjektet har ikke opplevd negative tilbakemeldinger fra målgruppen på grunn av utsettelse og/eller avlysninger.

Resultat

Fra oppstart til mars 2020 gikk gjennomføringen av aktiviteten som planlagt. På tross av pandemien ble tiltak som lot seg gjennomføre, gjennomført. Det som ble avlyst kan ikke prosjektet klandres for.

6.3. HOVEDMÅL

Hovedmålet med prosjektet var «gjennom motivasjon, kompetanse og nettverk utvikle det eksisterende landbruket og stimulere til økt satsing på nye næringer».

Resultat

«Noe hivæ vi oss rundt» har på tross av pandemien klart å stimulere til utvikling i både tradisjonelt landbruk og nye næringer via tiltakene som er gjennomført i prosjektperioden. Det vises til punkt 6.4 og vedlagte aktivitetsoversikt for mer utfyllende informasjon.

Vevelstad kommune har, gjennom prosjekterfaringene generelt, fått et godt kunnskapsgrunnlag for utarbeidelse av ny landbruksplan.

6.4. DELMÅL

Landbruksplanen i Vevelstad hadde og har fortsatt mål om økt husdyrproduksjon og etablering av flere bedrifter innenfor landbruksbaserte næringer. «No hivæ vi oss rundt» skulle bidra til at gårdbrukere og nyetablerere i Vevelstad etter prosjektslutt skulle sitte igjen med:

1. Økt motivasjon for videre satsing innenfor både tradisjonelt landbruk og landbruksbaserte næringer.
2. Økt kompetanse innenfor både tradisjonelt landbruk og landbruksbaserte næringer.
3. Et aktivt nettverk både lokalt og regionalt som er med og bidrar til sosial og faglig utvikling».
4. Minimum 80 % av gårdbrukerne/landbruksbaserte bedrifter har deltatt på minimum 2 arrangement pr. år.
5. Det er sendt inn søknader til Innovasjon Norge på minimum 2 bruksutbygginger og minimum 3 nyetableringer innenfor landbruksbaserte næringer.

6.4.1 Økt motivasjon for videre satsing innenfor både tradisjonelt landbruk og landbruksbaserte næringer.

Under vises utviklingen av landbruket i Vevelstad, i løpet av prosjektperioden.

Tabell 1A. Jordbruksbedrifter			
	2016	2022	Endring
Jordbruksbedrifter	34	33	-1

Tabell 1B. Jordbruksbedrifter fordelt på dyreslag			
Dyreslag	2017	2022	Endring
Melkekyr	13	12	-1
Ammekyr	6	7	-1
Andre storfe	17	16	-1
Sau	16	16	0
Kystgeit	0	4	4
Slaktegris	2	2	0

Tabell 1A viser antall jordbruksbedrifter som søker produksjonstilskudd. Tabell 1B antall jordbruksbedrifter fordelt på dyreslag. Merk at enkelte gårder har flere produksjoner og dermed med i tabelloversikten på flere dyreslag.

I 2017 søkte 34 om produksjonstilskudd, i 2022 33. Av disse driver ca. 25% med annen landbruksbasert næring i tillegg til tradisjonelt landbruk.

Tabell 2. Dyretall fordelt på dyreslag			
Dyreslag	2017	2022	Endring
Melkekyr	314	282	-32
Ammekyr	75	92	17
Andre storfe	714	682	-32
Sau over 1 år	1 294	1 248	-46
Lam	1 680	1 619	-61
Kystgeit	0	27	27
Slaktegris	341	1 840	1 499

Tabell 2 viser dyretallet holder seg stabilt. Endringene i dyretall på sau/lam er innenfor det normale sett opp mot produksjonstilskuddssøknadene. Endringer på antall melkeku og ammeku kan ses i sammenheng, slik at det totalt er en nedgang på 15 kyr i perioden.

De store endringene på slaktegris skyldes at produsentene var i oppstartsfasen i 2017.

Tabell 3. Jordbruksareal i drift			
	2016	2022	Endring
Areal i dekar	8 819	8 818	-1
Jordbruksbedrifter	34	33	-1

Tabell 3 viser dyrket areal holder seg stabilt i Vevelstad.

Tabell 4. Aldersfordeling			
Aldersgrupper	2018	2022	Endring
25-35 år	2	3	1
35-45 år	15	5	-10
45-55 år	9	12	3
55-65 år	3	8	5
> 65 år	4	6	2

Tabell 4 viser alderen på gårdbrukerne i Vevelstad har blitt høyere.

Ved prosjektstart i 2018 var 52% av gårdbrukerne i Vevelstad under 45 år. Nå er denne på 40%. I 2018 var 48% av gårdbrukerne over 45 år, nå er 60% over 45 år. 14% av disse er over 65 år, mot 12% i 2018.

Resultat tradisjonelt landbruk

Målet er nådd.

Motivasjon for videre satsing innenfor tradisjonelt landbruk er til stede i Vevelstad. Det viser det stabile tallet på antall bruk som søker produksjonstilskudd.

Med bakgrunn i talla ovenfor har det lyktes å bevare produksjonene, og det er gledelig å ha fått etablert en helt ny produksjon i kommunen ved at fire bruk har startet opp med kystgeit. Det er viktig å presisere at det er foretatt eierskifter i prosjektperioden, og prosjektledelsen er kjent med at flere er under planlegging.

Resultat landbruksbaserte næringer

Målet er nådd.

Flere gårdsbruk driver med ulike former for landbruksbasert næringsliv, en del har drevet med dette i lengre tid, men har via prosjektet fått hevet egen kompetanse (bl.a med deltakelse på Innovasjon Norge sitt FRAM-program) og på den måten videreutviklet egen bedrift.

Noen har i løpet av prosjektperioden etablert seg med hjelp fra «No hivæ vi oss rundt», andre er fortsatt i etableringsfasen. Av nyetablert næring kan nevnes salg av tjenester på husdyrgjødsling (slangespredeutstyr). Videre må prosjektets delaktighet i etableringen av Helgelandslam SA og NorthLamb AS nevnes. For øvrig vil videre arbeid med «Næringshuset» være viktig for landbruksbaserte næringer.

6.4.2. Økt kompetanse

innenfor både tradisjonelt landbruk og landbruksbaserte næringer.

Mange av tiltakene har hatt overlappende funksjoner i forhold til motivasjon, kompetanse og nettverk. Et kurs/møte kan gi både kompetanse, motivasjon og nettverk.

«No hivæ vi oss rundt» har gjennomført en rekke ulike kompetansehevende tiltak og med det bidratt til å motivere og utvikle landbruket. Eksempel på dette er bønder som har startet med kystgeit, startet egen virksomhet med slangespredning av gjødsel og vært svært delaktig i etableringen av Helgelandslam SA og NorthLamb AS. Det vises ellers til vedlagte aktivitetsoversikt.

Resultat

Målet er nådd.

Økt kompetanse har bidratt til forbedret og optimalisert drift på gårdene. Det gir gevinst ikke bare økonomisk til gårdbrukeren, men også til samfunnet for øvrig, eksempelvis i ei mer klimavennlig drift og økt beredskap.

6.4.3. Et aktivt nettverk

både lokalt og regionalt som er med og bidrar til sosial og faglig utvikling.

I tillegg til kompetanse og motivasjon har kurs/møter i punkt 6.4.2 også blitt treffpunkt som har bidratt til å etablere og styrke eksisterende nettverk, det gjelder både eksisterende og landbruksrelaterte næringer.

På lanbruksbaserte næringer har eksempelvis VisitVevelstad fått flere medlemmer og det er etablert bedre kontakt med Visit Helgeland.

Når det gjelder tradisjonelt landbruk har eksempelvis Vevelstad Bondelag blitt slått sammen med Brønnøy Bondelag. Det har gitt Vevelstadbonden et større og mer aktivt fagmiljø.

Resultat

Målet er nådd.

Nettverk var et av de tiltakene som ble hardest rammet av pandemien, i og med at folk ikke kunne og skulle samles. Likevel mener «No hivæ vi oss rundt» at næringa har fått tilbud som lot seg gjennomføre i pandemien, eksempelvis webinarer, teamsmøter og mindre kurs/møter.

6.4.4. Minimum 80 % av gårdbrukerne/landbruksbaserte bedrifter har deltatt på minimum 2 arrangement pr. år.

Som det kommer fram i prosjektets aktivitetsoversikt har det i løpet av prosjektperioden vært avholdt en rekke arrangement for målgruppene. I tillegg til lokale kurs/møter i Vevelstad har målgruppene også fått mange tilbud om arrangement andre steder, først og fremst i Helgelandsregionen.

Under pandemien ble webinar et populært tilbud for å tilegne seg fagkompetanse. «No hivæ vi oss rundt» har ikke selv arrangert webinar, men tilbudt målgruppa deltakelse på en rekke andre aktører sine webinar.

Kurs/møter som ikke har vært i regi av «No hivæ vi oss rundt» har det ikke alltid vært mulig å skaffe en deltakeroversikt på, men prosjektet er kjent med at mange gårdbrukere har benyttet anledningen til å delta på flere ulike kurs/møter gjennom hele prosjektperioden.

Resultat

Det lar seg ikke dokumentere om 80% av deltakerne har deltatt på minimum 2 arrangement i året, men ut fra de oversiktene prosjektet besitter konkluderes det med at målet er nådd.

6.4.5. Minimum 2 søknader til Innovasjon Norge på bruksutbygginger og minimum 3 nyetableringer innenfor landbruksbaserte næringer

Bruksutbygginger

- Kystgeit
 - 4 nye produsenter. 3 i kombinasjon med annen husdyrproduksjon, 1 nyetablering.
- Melk og kjøtt
 - 2 produsenter ferdigstilte byggeprosjekter i 2018. Åpent fjøs (offisiell åpning) av det ene fjøset ble et samarbeid med prosjektet.
 - 2 produsenter er i gang med bruksutbygging.

- Småfe
 - En ny produsent av kystgeit har bygd nytt fjøs.
 - En produsent er i slutfasen på bygging av nytt sauefjøs.

Nyetableringer – landbruksbaserte næringer

- Helgelandslam
Prosjektet har vært svært delaktig i etableringen av Helgelandslam SA der flere gårdbrukere fra Vevelstad når er med på å utvikle konseptet med salg av lam til Italia.
- En annen aktør i tilknytning til salg av lam til Italia er NorthLamb AS. De blir leddet mellom produsentene (Helgelandslam SA) og det Italienske markedet. Også i NorthLamb AS har gårdbrukere fra Vevelstad sentrale roller, blant annet styreleder og styremedlem.
- Slangespredning av gjødsel
En gårdbruker har investert i spredeutstyr. Et resultat av prosjektet med NLR Nord-Norge om husdyrgjødsel.
- «Næringshuset»
Dette er i regi av Vevelstad kommune, men «No hivæ vi oss rundt» har bidratt i prosessen.

Resultat

Målet er nådd.

I prosjektperioden har 3 gårdsbruk har søkt støtte hos Innovasjon Norge til bruksutbygging og ett landbruksrelatert tiltak har søkt utviklingstilskudd for Innovasjon Norge. Det har vært 4 nyetableringer på husdyr, 1 på tjenesteyting og flere relatert til landbruksbaserte næringer. Dette er over målet som ble satt ved prosjektstart.

Foto: Torhild Haugann

7. ØKONOMI

Prosjektet var kostnadsberegnet til 3,5 millioner. Endelig regnskap viser total kostnader på kr. 2.768.204 og har med det et avvik (mindreforbruk) på kr. 731.766 (21%) mot budsjett.

Det store avviket skyldes den betydelige aktivitetsnedgangen prosjektet hadde under koronapandemien. Samlet sett har aktiviteten (kostnad 3,4,5,6) et avvik på kr. 733.193.

Ses prosjektledelse, prosjektstyring og administrasjon i ett, har de et samlet avvik på kr. 1.397.

Mindreforbruket på prosjektledelse (kr. 120.000) henger sammen med redusert aktivitet, mens økt forbruk (kr. 121.400) på styringsgruppe/administrasjonen skyldes økt behov for styring og administrasjon på grunn av den ustabile situasjonen prosjektet var i over flere år.

Kostnader	Budsjett	Regnskap
1. Lønn prosjektleder	1 070 000	981 358
2. Reise, opphold prosjektleder	115 000	83 638
3. Kompetanse	1 400 000	1 007 270
4. Nettverk	300 000	151 166
5. Rekruttering	135 000	72 286
6. Rådgivning	180 000	51 085
7. Prosjektstyring, administrasjon	300 000	421 401
	3 500 000	2 768 204

Finansiering	Budsjett	Regnskap
Nordland fylkeskommune*	1 000 000	1 000 000
Nordland fylkeskommune	500 000	500 000
Egenandel gårdbrukere - tid	910 000	311 250
Vevelstad kommune	392 500	825 754
Andre	115 000	131 200
	3 500 000	2 768 204

* Tilskudd egentlig tildelt fra Fylkesmannen i Nordland, men ble i 2020 overført til Nordland fylkeskommune. Sluttutbetaling av tildelte midler fra fylkesmannen utbetales dermed fra Nordland fylkeskommune.

8. AVSLUTNING

Landbruket i Vevelstad har hatt stor nytte av prosjektet «No hivæ vi oss rundt!

Økt kompetanse er vært med på å styrke næringen til bedre drift på gården, framtidstro, rekruttering og nyetableringer. Dette gir viktige ringvirkninger til lokalsamfunnet og Vevelstad kommune.

Vi har lagt bak oss en kunnskapsbyggende og interessant periode på fem år – to år lenger en planlagt på grunn av Covid 19. Til tross for full nedstenging viser sluttrapporten at prosjektet har hatt god aktivitet med mangfoldig innholdslevering, i tråd med beskrevne mål i søknaden.

I likhet med de fleste offentlige prosjekter har alle involverte parter gevinstforventninger både i et kortsiktig, langsiktig og et kombinert perspektiv. Takket være den økonomiske støtten som ble bevilget fra Nordland fylkeskommune og tidligere Fylkesmannen i Nordland ser vi klare gevinstrealiseringer for landbruksnæringen i Vevelstad. Kompetanseheving og innovativ tenking er like viktig i denne næringen som alle øvrige næringer.

En annen gevinst er kommunens evne til samkjøring av enkeltdelene i tjenesteproduksjonen slik at helhetlig drift leverer på de tre bærekraftige kriteriene; økonomi, miljø og sosial bærekraft. I Vevelstads kommuneplan samfunnsdel utgjør noen av FNs bærekraftsmål selve fundamentet, og landbruksprosjektet vi nå legger bak oss har gitt oss en ytterligere drivkraft til enda sterkere implementering av bærekraftsmålene. Prosjektet har òg gitt oss kunnskap om hva vi har av mangler, hvilke områder vi må styrke, og det som tydelig vises er at ny landbruksplan satt inn i en bærekraftskontekst er et arbeid som bør igangsettes umiddelbart.

Avslutningsvis vil vi berømme alle involverte parter, og fremheve at sluttrapporten er et godt uttrykk for hva en kommune på Vevelstads størrelse kan få til når alle bidrar inn til et felles mål.

Vevelstad, 14. november 2022

Torhild Haugann

leder for styringsgruppa og ordfører

Bjørn Erik Jansen

medlem styringsgruppa og næringsleder

Tove Berre

prosjektleder

